



Foto: Wilbert van Woensel

0 tot 12
jaar

Kijken met een open blik

De pedagogische ideeën van Korczak

Een inspirerende training geeft je nieuwe energie om met een frisse blik naar je werk te kijken. Een training over de pedagogiek van de Poolse arts en pedagoog Korczak bijvoorbeeld. Want de ideeën van Korczak sluiten heel goed aan bij de kinderopvang.

ASTRID VAN DE WEIJENBERG

Pedagoog Inge van Rijn van Kinderopvang DAK in Den Haag is heel enthousiast over de betekenis van de pedagogiek van Korczak. De Poolse arts, schrijver, pedagoog en directeur van een weeshuis uit het begin van de vorige eeuw is vooral bekend door zijn ideeën over kindparticipatie. Op de bso is dat onderdeel van zijn pedagogiek al tamelijk goed doorgedrongen, maar zijn principes zijn ook voor kinderen van nul tot vier van grote waarde. De vijf pedagogische kernbegrippen van Korczak zijn: respect, rechtvaardigheid, participatie, dialoog en zelfreflectie. Inge van Rijn: 'Korczak werkte in zijn weeshuis met groepen en dat maakt zijn ideeën heel geschikt voor de kinderopvang. Hij heeft er veel over geschreven en niet alleen over hoe het zou moeten. Ook over zijn eigen beperkingen. Hij is een van de weinige pedagogen die schrijft dat het ook wel eens misgaat. Hij laat zien dat het werken met een groep heel leuk is, maar dat het ook moeilijk is om al die verschillende kinderen tot hun recht te laten komen. En dat is heel herkenbaar en leerzaam.'

Ofwel, zoals Korczak-deskundige en trainer Joop Berding schrijft in zijn boek over Korczak **In de ban van het kind**: 'Met kinderen samenleven en samenwerken in een groep doet voortdurend een beroep op je vermogen om tegenstrijdige of niet gelijktijdig realiseerbare wensen en belangen op een lijn te brengen. Dat is niet altijd makkelijk.' Hij vult dat nu aan: 'Als groepsleidster ben je in belangrijke mate een bemiddelaar tussen kinderen. Dat is dus niet: "ze zoeken het zelf wel uit", maar betekent het opkomen voor rechtvaardige omgangsvormen in de groep.'

Training bij DAK

DAK organiseert samen met Joop Berding trainingen van twee ochtenden over Korczak. De ervaringen tijdens die trainingen staan beschreven in de eerste twee Korczak-nieuwsbrieven die inmiddels zijn verschenen. De nieuwsbrieven zijn een platform voor uitwissel-

ing van kennis, inspiratie en ervaringen. In de eerste uitgave lees je: 'We brengen nieuws (en nieuwtjes) uit de wereld van Korczak en de wereld van de kinderopvang. We signaleren nieuwe (en oude) boeken. We geven graag ervaringen door van mensen die vanuit de inspiratie van Korczak werken. We laten ook graag Janusz Korczak zelf aan het woord, want zijn observaties zijn nog steeds goud waard.'

Zelf observeren is ook een van de huiswerkopdrachten die de deelnemers na de eerste training meekrijgen (zie ook kader 'We maken een kringetje'). Inge: 'Kijk eens met een open blik naar het kind, zegt Korczak. Je ziet dan hoe anders een kind zich kan gedragen in verschillende situaties. Het is bijvoorbeeld stil aan tafel, maar heel los bij het buiten spelen. Dat betekent dat je niet te snel een conclusie moet trekken over hoe een kind is. Een kind is als een perkament, zegt Korczak, een vel

Een kind is als
een perkament,
zegt Korczak,
een vel papier
volgeschreven
met piepkleine
lettertjes

papier volgeschreven met piepkleine lettertjes. Slechts een deel daarvan kun je ontcijferen. Een kind blijft altijd voor een deel een geheim.'

We moeten volgens Korczak ook niet op zoek naar de defecten bij een kind, maar naar de sterke punten en die stimuleren, versterken en ondersteunen. Korczak schreef begin vorige eeuw: 'Hier wordt duidelijk dat er in de pedagogie een geheel nieuwe kwaliteit moet »

Ideeën uitwisselen binnen netwerk

Je hebt een interessante training gevolgd, je gaat enthousiast aan de slag, maar na een paar weken blijkt dat je door de drukte van alledag weer terugvalt in oude patronen. Iedereen kent het. Vooral trainingen die een groot beroep doen op je intuïtie en je houding moet je regelmatig herhalen. Maar het helpt ook om er samen over te praten. Zo leer je van elkaars vallen en opstaan, zo krijg je goede voorbeelden. Dat is dan ook de reden waarom pedagoog Inge van Rijn van Kinderopvang DAK in Den Haag graag deel uitmaakt van een netwerk. In een netwerk ontmoeten de deelnemers elkaar regelmatig en samen proberen ze het enthousiasme vast te houden, door om de beurt iets te laten zien van hun eigen praktijk. Inge heeft in 1989 bijvoorbeeld het regionale Reggio-netwerk opgericht, dat vier keer per jaar bij elkaar komt. En ze denkt nu samen met Korczak-deskundige en trainer Joop Berding aan de oprichting van het Korczak-netwerk.

Op de bijeenkomsten van de actieve landelijke Korczak-stichting, waar Joop Berding bestuurslid is, zie je altijd pedagogen uit de kinderopvang. Er is zelfs een internationaal netwerk. Een actief landelijk of regionaal Korczak-netwerk moet dus te realiseren zijn.

Ondertussen staan de nieuwsbrieven van het Korczak-netwerk open voor bijdragen van iedereen die iets van zijn eigen praktijk wil laten zien. Want goed voorbeeld doet goed volgen, vinden Inge van Rijn en Joop Berding. (jwa.berding@wanadoo.nl of irijn@kinderopvangdak.nl).